

Ere Betingelserne for Sukkerroedyrkningen her i Landet tilstede, og maa dens Indførelse ansees for ønskelig.

Foredrag, holdt i det kgl. Landh. Selskab d. 19de Febr. 1873,
af Proprietar, Landbrugskandidat Erhard Frederiksen.

Det kgl. Landhusholdningselskabs Præsidium har opfordret mig til at indlede en Diskussion over ovenstaaende Spørgsmaal.

Jeg maa bede den høje Forsamling, hvor jeg seer saamange, der ere Autoriteter i landøkonomiske Spørgsmaal, om Overbærelse med min Mangel paa Dvelse og Dngtighed i at fremsætte mine Tanker.

I den senere Række af Aar have Landmændenes Rejser, ligesom al anden Forretningsforbindelse herfra Landet, mere taget Vejen imod Vesten end til vore Naboer mod Syd, og vi ere maasse gaaede vel vidt i Troen til, at fra Storbritanien skulde al Udvikling i vort Agerbrug komme. Rngtet om det store Udbytte af Jorden, som Sukkerindustrien har fremkaldt i flere Egne af Tyskland og Frankrig, har dog naaet op til os, og jeg har allerede for et Par Aar siden hørt Udtalelser fra Mænd herhjemme, hvis klare Blik paa de større Forhold i vor landøkonomiske Udvikling saa ofte er konstateret

og almindelig anerkjendt, som gif ud paa, at efter al Sand-
synlighed vilde det for betydelige Egne af Danmark være den
rette Vej for Agerbrugets Udvikling at stræbe henimod en
Hjemmeproduktion af vort Forbrug af Sukker.

Prof. Wilson havde jo Ret, da han i 1867 nævnede som
en væsentlig Mangel ved det danske Agerbrugs System, at det
i Frugtfolgen oftest strider altfor meget imod de almindelig
anerkjendte Principer, og navnlig at faa stor en Del af Jorden
ligger hen uden at bære Afgrøde, saaat det kun tilsyneladende
er billigt men i Virkeligheden bliver dyrt, naar Brakmarken
som Udgift fordeles paa Afgrøden. Man har jo længe været
enig om, at det virkelig fremadstridende Agerbrug herhjemme
maatte søge at benytte Jorden stærkere end nu er Tilfældet,
naar det skulde vinde tilbørligt Udbytte i Forhold til de store
Ofre til Grundforbedringer, dagligt Arbejde og Gødning, som
ydes dertil, og at vi ikke vedblivende kunne lade os nøje med
Fordelen i Forøgelsen af Foldene, men ogsaa maa søge den i
et større besaaet Areal, saaledes som det længe har været Til-
fældet i andre Lande med et mere udviklet Agerbrug. Der er
for store Forskjelligheder mellem Danmark og Storbritanien
i de Forhold, som bestemme Agerbrugets Principer til at vi
uden videre kunne følge efter, hvad vi se udført derovre. Det
er intet Under, at vi med vort Klima og vore Afsetnings-
forhold have ladet os afholde fra at gjøre Kjødproduktionen til
det eneste Maal for Agerbrugets Bestræbelser, saaledes som det
kan være i England, hvis milde Klima tillader den fordel-
agtigste Dyrkning og Benyttelse af Foderværterne, og hvor
Kjødmarkedet er udenfor Døren. Det er dog kun ved en gjen-
nemført Dyrkning af Bladplanter og da helst Rodfrugter i
stor Maalestof, at vi kunne naa til et Sædskifte, som mulig-
gjør en Afstæffelse eller væsentlig Indstrækning af Renbrakken.
I andre Lande, der i klimatiske Henseende have de samme
Bandseligheder som vi for at indføre engelsk Agerbrug, er man
imidlertid kommet ud over disse og har naaet til Roeddyrkning
i storartet Maalestof ved istedenfor Foderoen at dyrke

Sukferroen og affætte den betydeligste Del af Afgrøden til en Fabrik, saa at kun en mindre Del opfodres. Kunne vi følge dette Exempel, synes ogsaa for os de væsentligste Indvendinger, som ere gjort mod Indførelsen af Vexeldrift paa vort fremadskridende Agerbrugs nuværende Standpunkt, at være hævede. I denne Omstændighed forekommer det mig maa da den egentlige Betydning for os af Sukferroens Dyrkning søges, uden Hensyn til det direkte større Udbytte, som Sukferroen kan give frem for Foderroen.

Spørgsmaalet bliver da, om Danmarks Klima, Jordbundsforhold og vort Agerbrugs Udvikling er saaledes, at Sukferroen hos os kan dyrkes med Udsigt til sikkert og antageligt Udbytte. Det synes ved de navnlig iaar meget omfattende udførte Forsøg godtgjort, at Sukferroen hos os kan faa en saadan Kvalitet, at den med Fordel kan benyttes til Fabrikation af Sukker. De Roer, vi fra vor Egn paa Holland have ladet undersøge i Tyssland i Sommerens Løb og til Dato, have viist paa de forskjellige Udviklingsstadier at kunne maale sig med de bedste Sukferroegnes. Allerede i Juli viste de umodne Roer 10—11 pCt. Sukker, i September fra 12—14 pCt. og stadig et ringe Indhold af skadelige Stoffer, altsaa en meget høj Renhedskoefficient (86—92). Sommeren maa iaar siges at have været meget gunstig for Sukferdannelsen i Roerne. I Reglen ville vore Roer vistnok snarest komme til at ligne de franske, der give større Udbytte af Sukker pr. Td. Land, men mindre pr. Ctn. Roer end de tyske. Dette synes navnlig vor fugtige Efter-sommer at ville bevirke. Prof. Boelcker og andre Videnskabsmand anse en tør September for at have stor Betydning for Sukferdannelsen i Roen, og vor September har viist sig noget fugtigere i Gjennemsnit af 10 Aar end preuss. Sachsens. I Tyssland bevirker den tørre og varme Sommer imidlertid meget ofte en for hurtig Modning af Roerne, saa at disse ganske vist blive meget sukkerholdige, men give altfor ringe Mængde og blive ikke holdbare. Den saakaldte „Trodenfaulkeit“, der regnes for en ligefrem Sygdom, har sin Aarsag deri. For

denne Fare udsættes vi ved vor 2° C. kjøligere, noget fugtigere Sommer ikke saa let, og der er næppe nogen Tvivl om, at vi paa lige Areal kunne høste ligesaa stor Sukkermængde som i Tyskland.

Bort fildigere og ofte tørre Foraar kan ganske vist synes at være en stor Hindring for Sukkerroefrøets Spiring. Jeg mener dog, at Banskkeligheden der ved væsentligst vil være hævet, naar vi lære at behandle Jorden tilstrækkelig dybt, saa at vi kunne saa paa flad Jord, hvilket maa ansees for en ligefrem Nødvendighed for rationel Sukkerodyrkning. Vi kunne da nøjes med at bruge Grubberen om Foraaret istedenfor som nu Ploven; derved kunne vi saa Roefrøet ligesaa tidligt som nu Bygget og i den vinterfrosne Jure, som ikke skorper eller bliver haard, og det vil da spire langt sikrere, end vi nu ere vant til ved Runkelroen.

Med Hensyn til Jordbundens Bessaffenhed, synes det, som om man i Frankrig foretrækker egentlige Hvedejorder for de lettere; ogsaa i Tyskland gaaer man hellere til de sværere end til de helt lette Jorder. Der haves bestemte Undersøgelser, som vise, at en vis Mængde Ler har heldig Indflydelse paa Sukkerudbyttet. Jorden maa ikke mangle Kalk, helst have Mærgelunderlag. De frugtbare, porøse, dybtmuldede Brunfulsjorder om Magdeburg maa regnes til de bedste for Sukkerroer, som eksistere. Hos os vil findes mange dybtmuldede Jorder paa Mærgelunderlag, som egne sig fortrinligt dertil. Stærkt drainede og dybt behandlede ville de tilfredsstillende enhver Fordring, som Sukkerroen stiller til Jordens fysiske og kemiske Egenskaber. De stivere Jorder maa jo have stærkere Behandling end de lettere, og Madjorden maa fordybes ved energisk Undergrundsbehandling. Men dette Arbejde vil da lønne sig ved et meget forøget Udbytte af Roer og Korn. Her vil Damppløjningen paa mange Steder saa stor Betydning for os. Paa vore stenfrie lollandske Jorder vente vi os store Resultater af et fowlerst Apparatur, som vi have indført netop for Sukkerodyrkningens Skyld. Undergrundsbehandlingen med Heste eller Stude vilde blive dyrere,

og i Tyskland har man bestemte Erfaringer for, at dampgrubbet Jord giver indtil 50 pCt. større Udbytte af Sukkerroer end Jord, der behandles med Stuefyrspand til samme Dybde.

Paa vor Egn tænke Landmandene for Alvor paa Dampbehandling af Jorden. Der er 3 Apparater i Gang, og der vil vistnok i en nær Fremtid blive dannet et Damppløjnings-selskab, foreløbig med et stort Fowlerst Apparatur.

Fordringerne til Haandarbejdskraften ville sagtens gjøre det vanskeligt paa mange Steder, paa enkelte maaste endog umuligt, at dyrke Sukkerroer i stor Maalestok. Ved Hjælp af gode Maskiner kan Haandarbejdet dog indskrænkes langt mere, end man sædvanlig troer. Vi havde den Ære fra Fabrikken „Lolland“ at udstille ved Landmandsmødet i Nykjøbing nogle Expl. af de mest fuldkomne Roerensningsmaskiner, som benyttes i Tyskland. Med disse kan Maskinarbejdet allerede begyndes, saasnart Roerne og Ukrudet er kommet frem over Jorden, og med dem har man i Tyskland kunnet indskrænke Haandarbejdet til 1 Person for hver 3 à 3½ Td. Ld. Ved Affordarbejde og en udvidet Anvendelse af Maskinerne maa der endnu yderligere kunne spares Haandkraft, saa at det mange Steder ikke vil have Vanskelighed at skaffe det fornødne Personale tilveje. Saaledes paa vor Egn, hvor vi aldrig mangle Arbejdskraft til større extraordinære Arbejder. I denne Henseende ere jo de mindre Gaarde absolut heldigst stillede, idet man allerede der i Reglen raader over en betydelig Del overflødig Haandkraft, som ved Roedyrkningen kan finde fordelagtig Anvendelse. Roernes Høst i Oktober vil volde den største Besvær. Vor Oktober er temmelig regnfuld, og vi ville muligvis komme til at lide mere ved Optagningen end sædvanligt i Tyskland. Men det kommer her vel væsentligt an paa at drive Arbejdet med fornøden Energi. Vi ere jo allerede vante til i Kornhøsten at anskaffe Ekstrækrafter. Det samme maa vi da gjøre i Roehøsten.

Spørgsmaalet om vort Agerbrug i det Hele staaer paa et saadant Trin, at Sukkerroen naturligt kan finde Plads

deri, maa jo bevares med stort Forbehold. Det kan ikke være Tvivl underkastet, at der er mange smaa og store Avlsbrug, hvor det vil gaa let at lade Sukkerroen erstatte Brakken, men ligesaa vist er det jo, at den langt overvejende Del af vort Lands Avlsgaarde ville være bedst tjente med først at foretage de Forbedringer af enhver Art, som maa ansees for en nødvendig Forudsætning. Det er kun paa drainede, dybt bearbejdede, stærkt gjødede og rene Jorder, at Sukkerroens Dyrkning vil betale sig, og der maa saaledes ogsaa være en vis Udvikling i Kreaturholdet, for at det fulde Udbytte skal kunne bringes ud af Affaldet fra Fabriken. Mange tvivle jo endnu paa, at Roedyrkning i saa stor Maalestok, f. Ex. hvert fjerde Aar, vil kunne lade sig iværksætte hos os. De henvise til, hvor ofte vi nu se Runkelroerne mislykkes, selv hvor stor Omhu anvendes, hvilke Vanstueligheder vi have i tørre Foraar, for at saa Runkelroefrøet til at spire, hvor svært allerede ved at saa Arbejdskraft til Rensningen af det lille Stykke, vi nu dyrke, og saa tilsidst hvor besværligt det kan være i fugtige Efteraar, og naar Vinteren kommer i November, at saa Afgrøden bjerget; og de mene da navnlig, at det vil gaa ud over Jordens Renshedstilstand og Kornafgrøderne at lade Roerne afløse Brakken. Til alle disse Indvendinger maa kun svares, at Sagen maa kunne gaa, naar vi gribe den an med fornøden Energi. Vort Land har de samme naturlige Betingelser derfor som andre Lande, hvor den er lykkes fortrinlig og til overordenlig Fordel for den hele Landbostand. Vi kunne lære det i Tyskland, og navnlig under Forhold ganske som hos vore Naboer i Skaane, der i dette som i saa Meget kunne vise os Vejen til Fremgang. Men det gaaer da ikke an at behandle Roemarken som en Biting, der kan besørges efter Tid og Lejlighed. Den maa betragtes som en Hovedhjørnesten for det hele Agerbrug. Paa den rette og fuldstændige Behandling af Roemarken, beroer Udbyttet da af de andre Afgrøder. Der lader sig da heller ikke slaa noget som helst af i Betingelserne, for at den skal lykkes. Man maa helt ud af de gamle Folder.

Trækraften maa forøges, saa at Jordens Behandling kan blive udført dybt og i rette Tid, og for at Transporten om Vinteren kan udføres. Der maa sørges for rigelig Haandarbejdskraft og gode Maskiner til Rensning, og hvert Arbejde maa udføres med den største Akkuratekse og i rette Tid. Kunstgjødning maa anstafes i langt større Maalestok end tidligere, der maa fort sagt tages fat med Energi og Udholdenhed, om Arbejdet skal lykkes og Dyrkningen blive virkelig lønnende, saaledes som hvor den allerede er blevet en Banefag. Tages Sagen nu virkelig saaledes fat, lader man sig ikke afftrække af den store forøgede Ulejlighed, de mange nye og ukjendte Arbejdsmaader, Omordningen af Driften osv., saa er der ikke Tvivl om, at paa de Egne, hvor Forholdene passe dertil, vil man kunne høste Bøn derfor i et meget forøget Udbytte af Jorden.

Der er i denne Forsamling næppe Noget, som kan mene, at en Afgrøde af Sukkerroer nødvendig skulde være af mere udpinende Natur end en hvilken som helst anden Afgrøde. Lad den ogsaa have optaget af Jorden flere plantenærende Stoffer end de sædvanlige Afgrøder, de kunne bringes tilbage igjen som Gjødning, og dermed er Udpiningen hævet; og ved Sukkerroen skeer det fuldstændigere end ved vore sædvanlige Salgs-Kornsorter, naar Affaldet opfodres, og Gjødningen bringes tilbage til Jorden. Jeg har i den hosføjede Tabel samlet en Del Oplysninger Sukkerroefabrikationen vedrørende. Indholdet af Diffusionsaffaldet af 100 Dele Roer vil sees af den opførte Analyse. Denne viser, at den Del af de plantenærende Stoffer i Roen, som det kommer an paa at bevare i Jorden, for en meget væsentlig Del findes deri og kan bringes tilbage dertil som Gjødning, naar det opfodres i Forbindelse med passende Kraftfoder af anden Art. Jeg har i 3die Spalte opført Indholdet af gjæret Diffusionsaffald, saaledes som dette er efter at være gjemt i Kuler i et Aar. Det har netop samme Sammensætning som det ugjærede, men fortares begjarligen af Kreaturerne og giver fortrinligt Udbytte. Tilrods for det betydelige Svind mener man almindeligt, at Affaldet fra Sukker-

fabriken opfodres fordelagtigt i en gjæret Tilstand. Dette har jo en overordentlig Betydning for Gjenneførelsen af det hele Driftssystem med Sommerstaldfodring og lille Græsareal, idet man derved bliver istand til at byde Kreaturerne et godt, fastigt Foder til alle Aarets Tider. Sp. 4 viser Indholdet af de friske Diffusionspaaner, naar de ere pressede saa stærkt, at de ikke indeholde mere Vand end almindelige Foderroer og reduceres til ca. 30 pCt. af Sukkerroefgrødens Vægt. De blive noget lettere transportable derved og kunne bedre anvendes af fjernere boende Koedyrkere. De vil se, at i Afløbsvandet er kun ubetydelige Rester af værdifulde Stoffer. Diffusionsaffaldet indeholder i det Hele taget noget mere af Albuminstofferne end de andre forskjellige Slags Affald og er i alle Henseender et ligesaa anvendeligt Foderstof som disse. Det anvendes saavel til Mejerikøer som til Fededyr og navnlig til Fedning af Faar.

En fordelagtig Anvendelse af Affaldet forudsætter et rigeligt Tilskud af andet Kraftfoder, saa at Følgen bliver en meget rig Gjødningsmasse. Denne i Forbindelse med den dybe Bearbejdning af Jorden og den meget stærke Anvendelse af Kunstgjødning, hvis Fordelagtighed og Nødvendighed enhver Sukkerroedyrker snart vil opdage, vil ikke undlade at have sine gavnlige Følger ogsaa paa Kornavlens. I disse indirekte gode Følger har den hele Kultur ikke sit ringeste Fortrin. Vi se jo overalt den mægtige Fremgang, som den har været væsentlig Aarsag til. I Tyskland har den fremkaldt Damppløjningen i stor Maalestok, og den har i det Hele taget overalt viist sig som en mægtig Drivfjeder til Fremstrid.

For Tyskland viser Statistiken saaledes alt Andet end Tilbagegang ved Sukkerroedyrkingen. De hosføjede Tabeller vise, hvorledes Koeproduktionen fra 1837 til 1872 er steget, og samtidig hvorledes Udbyttet af Sukker af Køer er steget fra 5,5 til 8,6 pCt., hvilket ikke alene kan tilskrives den forbedrede Fabrikation; Kornavlens er ikke aftaget men er jævnt

fremadskredet og Produktionen af animalste Produkter mægtigt forøget.

I Frankrig er det maaske endnu mere iøjensfaldende, hvorledes Sukkerroens Dyrkning har løftet Agerbruget og forøget Udbyttet af Jorden, og det er almindelig anerkjendt af Nordfrankrigs Bønder, at de stulde Sukkerfabrikerne deres Velstand, saaledes at de nu næppe kunne tænke sig Agerbrug uden denne Industri. Paa Triumfbuen ved Valensiennes, som Befolkningen havde rejst til Kejsers Indtog i 1853, var sat som Indskrift:

Kornproduktionen i Arondissem-	
mentet før Sukkerfabrikationen	300,000 Hectoliter
Antal af Hornkvæg	700 Stkr.
Kornproduktionen efter Sukker-	
industriens Udvikling	350,000 Hectoliter
Antal af Hornkvæg	11,500 Stkr.

Baade den dyrifte Produktion og Kornproduktionen er overalt i Nordfrankrig tiltaget ved Sukkerroens Udbredelse. Det har havt stor Betydning, at Befolkningen udredes efter Mængden af indvundet Sukker, saa at man stærkere end i Tyskland kan anvende Kvælstofgødning og producere en større Masse Kvægfoder foruden Sukkeret.

Der er ingen Grund til at tro, at vi ikke hos os stulde kunne producere vort Forbrug af Sukker, der fortiden er omtrent 40,000,000 Pd., — ja selv om det som andetsteds stiger i Løbet af 20 Aar til det dobbelte. Dertil skal 20 store Sukkerfabriker med et Dpland af ca. 4—5000 Tdr. Pd. hver, ialt 80—100,000 Tdr. Pd., hvoraf 16—20,000 med Koer. Og kunde vi naa dette, vilde Landbruget tilføres en aarlig Merindtægt af 2—3 Mill. Rigsdaler uden nogen Formindskelse i Kornproduktionen og i Følge med en betydelig Forøgelse af de dyrifte Produkter. Affaldet vilde være lig en Foder-Roeafgrøde paa ca. $\frac{1}{10}$ af hele Arealet og fremkalde en forøget Anvendelse af andet Kraftfoder. Det hele Beløb, som vi nu sende til Ud-

landet for Suffer, vilde da blive her i Landet, hvor Industrien paa mange andre Maader vilde fremkalde forøget Liv.

Arbejdsklassen vilde jo faa sin ikke ubetydelige Part af denne Indtægt, og det taler vel ikke mindst til Fordel for Industrien.

Det sees jo klart, hvorledes man i Udlandet overalt, undtagen maaske England, hvor Forholdene gjøre Industrien mindre naturlig og dens Betydning meget ringere end hos os og andetsteds, har indseet, at denne Industri har faa mægtig en Indflydelse langt ud i vide Kredse. Overalt har man fra Napoleon den 1stes Dage under Kontinentalaffpærringen og til vor Tid ved Beskyttelse og Understøttelse søgt at fremkalde og udvikle den. Paa Tabellen sees hvorledes Beskatningen i Toldforeningen er paalagt gradvis med stor Læmpe; og paa lignende Maade ogsaa i Frankrig. Sverigs Forhold i denne Henseende ere saa vel bekendte, at jeg kun behøver at nævne dem. Det synes da forunderligt, at vor Regjering har stillet sig paa en helt anden Maade end i noget andet Land, hvorfra Erfaring foreligger, idet den strax foreslaaer fuld, ja endog i Birkeligheden højere Skat end paa Indførselen af Kolonial-sukker. Det kan jo umuligt være, fordi den ønsker at hæmme Udviklingen eller ihjelslaa i Fødselen denne Industri, om hvis store Gavnlighed der haves saa vægtige Erfaringer andensteds fra. Det maa da være, fordi man venter at Industrien nok uagtet Beskatningens Tryk skal kunne arbejde sig frem og finde Fodfæste hos os. Men heri vil man vistnok have taget meget fejl. Der er saa langt tilbage, forinden vi hertilands naa til navnlig at producere Raamaterialet paa rette Maade og med fornøden Dngtighed, der skal stor og tydelig Fordel til at rive den danske Landmand ud af det Tilvante og bringe ham til at tage fat paa noget Nyt, saa at der er intet Spørgsmaal om, at dette vil gaa meget langsommere, ja at Sagen maaske aldrig naaer den Udvikling, som vi maa ønske, hvis der ikke i Lighed med andetsteds gives nogen Beskyttelse, indtil Produktionen af Raamaterialet er blevet noget hjemme hos os.

Roesukkerproductionen i Toldforeningen

i de 35 Kampagner 1836—37 til 1870—71 og i Kalenderaarene 1836—70.

Kampagne.	Antal Fabrikker.	Forarbejdet Roer.	Production af		Presmasse.	Roe-Af-pudsning.	Befatningen		Til 1 Ctr. Raafukker forbrugt Roer.	Udbytte af		Procent.		I hver Fabrik gennemsnitlig.		Kalenderaar.	Consumtion (Udførsel fradraget)		Statens Indtægt.	
			Raafukker.	Melasse.			pr. Centner Roer.	Brutto.		Raafukker.	Melasse.	Presmasse.	Roe Afpu-dning.	forarbejdet Roer.	produceret Raafukker.		Salt	pr. Individ.	Indførsels-told.	Stat af Hjemme-production.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
		Centner.	Centner.	Centner.	Centner.	Centner.			Centner.	pCt.	pCt.			Centner.	Centner.		Centner.	₤	Thaler.	Thaler.
1836—37	122	506,923	28,162	21,798	119,127	17,742	—	—	18,00	5,50	4,30	23,50	3,50	4,155	231	1836	1,014,094	4,09	5,312,537	—
1837—38	156	2,763,942	153,552	118,850	649,526	105,030	—	—	18,00	5,50	4,30	23,50	3,80	17,712	984	1837	945,905	4,28	4,470,153	—
1838—39	159	2,904,208	163,158	116,168	679,585	116,168	—	—	17,80	5,62	4,00	23,40	4,00	18,266	1,026	1838	1,235,199	4,44	5,681,924	—
1839—40	152	4,405,637	253,198	167,414	1,026,513	180,631	—	—	17,40	5,75	3,80	23,30	4,10	28,984	1,666	1839	1,345,608	4,58	5,906,768	—
1840—41	145	4,829,734	284,102	178,700	1,120,498	202,849	¼	40,248	17,00	5,88	3,70	23,20	4,20	33,309	1,959	1840	1,253,170	4,71	5,417,484	26,832
1841—42	135	5,131,516	314,817	179,603	1,180,249	220,655	½	85,425	16,30	6,13	3,50	23,00	4,30	38,011	2,332	1841	1,260,225	4,84	5,381,198	70,433
1842—43	98	2,475,745	154,734	81,700	561,994	111,409	½	41,262	16,00	6,25	3,30	22,70	4,50	25,263	1,579	1842	1,323,650	4,98	5,864,596	60,895
1843—44	105	4,349,667	286,162	139,189	969,976	191,385	½	72,494	15,20	6,58	3,20	22,30	4,40	41,425	2,725	1843	1,418,561	5,12	6,357,402	49,915
1844—45	98	3,890,404	259,360	124,493	855,889	178,959	1½	194,520	15,00	6,67	3,20	22,00	4,60	39,698	2,647	1844	1,588,292	5,26	6,748,109	160,532
1845—46	96	4,455,092	303,068	138,108	966,755	200,479	1½	222,755	14,70	6,80	3,10	21,70	4,50	46,407	3,157	1845	1,612,575	5,40	7,080,689	219,725
1846—47	107	5,633,848	402,418	169,015	1,205,643	264,970	1½	281,692	14,00	7,14	3,00	21,40	4,70	52,653	3,761	1846	1,492,568	5,53	6,813,404	233,440
1847—48	127	7,676,772	536,837	230,303	1,612,122	345,455	1½	383,839	14,30	7,00	3,00	21,00	4,60	60,447	4,227	1847	1,720,919	5,67	7,074,477	316,243
1848—49	145	9,896,718	717,154	287,005	2,058,517	455,249	1½	494,836	13,80	7,25	2,80	20,80	4,60	68,253	4,946	1848	1,774,687	5,80	6,441,770	464,271
1849—50	148	11,525,671	847,475	322,719	2,362,763	553,232	1½	576,284	13,60	7,35	2,80	20,50	4,80	77,876	5,726	1849	1,783,188	5,99	6,074,022	556,062
1850—51	184	14,724,309	1,066,979	397,556	2,989,035	736,215	3	1,472,431	13,80	7,25	2,70	20,30	5,00	80,023	5,799	1850	1,790,300	6,18	5,278,349	1,039,913
1851—52	234	18,289,901	1,261,372	512,117	3,694,560	951,075	3	1,828,990	14,50	6,90	2,80	20,20	5,20	78,162	5,390	1851	1,801,347	6,37	3,935,402	1,705,141
1852—53	238	21,717,096	1,696,648	542,927	4,343,419	1,194,440	3	2,171,710	12,80	7,81	2,50	20,00	5,50	91,249	7,128	1852	2,241,667	6,57	4,104,987	2,128,457
1853—54	227	18,469,890	1,420,761	443,277	3,657,038	1,034,314	6	3,693,978	13,00	7,70	2,40	19,80	5,60	81,365	6,259	1853	2,124,937	6,76	3,914,512	3,206,513
1854—55	222	19,188,402	1,572,820	441,333	3,780,115	1,055,362	6	3,837,680	12,20	8,20	2,30	19,70	5,50	86,434	7,085	1854	2,061,415	7,08	3,933,263	3,745,863
1855—56	216	21,839,799	1,747,184	513,235	4,280,601	1,223,029	6	4,367,960	12,50	8,00	2,35	19,80	5,60	101,110	8,089	1855	2,331,367	7,40	4,743,150	3,934,924
1856—57	233	27,551,208	2,071,519	633,678	5,372,486	1,597,970	6	5,510,242	13,30	7,52	2,30	19,50	5,80	118,246	8,891	1856	2,317,250	7,71	3,610,370	4,684,236
1857—58	249	28,915,134	2,409,594	636,133	5,609,536	1,734,908	6	5,783,027	12,00	8,33	2,20	19,40	6,00	116,125	9,677	1857	2,538,659	8,03	1,827,051	5,869,915
1858—59	257	36,668,557	2,887,288	843,377	7,077,032	2,273,451	7½	9,167,139	12,70	7,87	2,30	19,30	6,20	142,679	11,235	1858	3,065,923	8,35	2,803,471	7,416,682
1859—60	256	34,399,317	2,915,196	756,785	6,604,669	2,167,157	7½	8,599,829	11,80	8,47	2,20	19,20	6,30	134,372	11,388	1859	3,214,201	8,50	1,314,045	9,305,895
1860—61	247	29,354,032	2,530,520	631,112	5,606,620	1,878,658	7½	7,338,508	11,60	8,62	2,15	19,10	6,40	118,842	10,245	1860	2,820,784	8,65	625,629	8,157,801
1861—62	247	31,692,394	2,515,269	713,079	6,021,555	2,060,006	7½	7,923,099	12,60	7,94	2,25	19,00	6,50	128,309	10,183	1861	2,692,400	8,81	862,001	7,869,970
1862—63	247	36,719,259	2,760,847	789,464	6,939,940	2,386,752	7½	9,179,815	13,30	7,52	2,15	18,90	6,50	148,661	11,178	1862	2,985,448	8,96	2,250,419	8,044,899
1863—64	253	39,911,520	3,023,600	898,009	7,503,366	2,634,160	7½	9,977,880	13,20	7,58	2,25	18,80	6,60	157,753	11,951	1863	3,158,896	9,11	2,080,107	9,475,949
1864—65	270	41,641,204	3,413,214	978,568	7,870,188	2,665,037	7½	10,410,301	12,20	8,20	2,35	18,90	6,40	154,227	12,642	1864	3,322,616	9,26	1,311,435	10,053,023
1865—66	295	43,452,773	3,713,912	1,173,225	8,256,027	2,650,619	7½	10,863,193	11,70	8,55	2,70	19,00	6,10	147,298	12,589	1865	3,838,006	9,41	1,306,466	11,027,937
1866—67	296	50,712,709	4,024,818	1,242,461	9,736,840	3,397,752	7½	12,678,177	12,60	7,94	2,45	19,20	6,70	171,327	13,597	1866	3,248,583	9,55	635,513	12,053,132
1867—68	293	40,593,392	3,300,276	1,014,835	7,793,931	2,354,417	7½	10,148,348	12,30	8,13	2,50	19,20	5,80	138,544	11,263	1867	3,305,664	9,70	487,985	12,193,371
1868—69	295	49,953,656	4,162,805	1,273,818	9,491,195	2,697,497	7½	12,488,414	12,00	8,33	2,55	19,00	5,40	169,334	14,111	1868	3,728,363	9,87	1,268,645	10,874,442
1869—70	296	51,691,738	4,343,844	1,292,293	10,338,348	2,584,587	8	13,784,463	11,90	8,40	2,50	20,00	5,00	174,634	14,675	1869	3,946,124	10,07	552,370	13,436,331
1870—71	304	61,012,912	5,259,734	1,586,336	11,897,518	2,928,620	8	16,270,110	11,60	8,62	2,60	19,50	4,80	200,700	17,302	1870	4,199,225	10,30	616,682	13,783,850

Sammenlignende Tabel

over

Analyser af 100 Pund Sukkerroer og Diffusionsaffaldet af disse under
forskjellige Former.

Tilbels efter Dr. R. Stammer.

	1.	2.	3.	4.	5.
	Gjennem- snitsAnalyse af Sukker- roer i 100 Dele.	Friske upres- jede Diffu- sionspaaner i 80 Dele.	Gjærede upresjede Diffusions- paaner i 55 Dele.	Friske Diffu- sionspaaner presjede paa Klufemans Presse i 38 Dele.	Tab i Afløbs- vand af de tilstede- værende Stoffer i 42 Dele.
Tørsubstants	18,5	4,55	4,55	4,28	0,25
Deraf Treblestof	1,3	3,32	3,11	3,33	0,07
Æggehvidestof	1,0	0,36	0,37	0,28	0,037
Aske	0,8	0,30	0,30	0,15	0,01
Extractivstoffer, kvælstoffrie	15,4	0,57	0,77	0,50	0,07

Der er næppe nogen Tvivl om, at her i Landet vilde det være til Fordel for Statskassen efter andre Landes Exempel at give nogen Rømpelse til den nye Industri i dens Barndom; hjælpes den til hurtigt at faa virkeligt Fodfæste her i Landet, vil den her som andre Steder mægtigt bidrage til at Indtægterne flyde rigeligt i Statskassen. Af Tabellen for Toldforeningen sees, hvorledes Statens Indtægt ikke har lidt noget Skaar ved Beskatningens gradvis langsomme Stigning. Den er stadig jævnt steget frem fra lidt over 5 til 14 Mill. Rigsdaler. Med dette for Øje synes det uforstaaeligt, at vor Lovgivningsmagt skulde finde det klogt at paalægge Beskatningen, endog inden Industrien eksisterer hos os.

Med Hensyn til Formen for Beskatningen, maa man jo anerkjende Produktbeskatningen som den mest rationelle og den der rammer reifærdigst. Men den Maade, hvorpaa Toldopsynet foreslaaes ordnet, synes unægtelig at være meget streng for Fabrikanten. Man lægge blot Mærke til, hvorledes Toldopsynet har Ret til at aflaafe Døre, foretage Vejninger til alle Tider, standse Arbejderne paa ubelejlige Tider osv. Jeg skal dog ikke nærmere gaa ind paa Enkeltheder i Regeringens Forslag, hvilket vel næppe vilde interessere her.

Hvad jeg nu har ønsket at fremhæve er væsentlig dette, at vort Lands naturlige Beskaffenhed og Forhold ere saaledes, at Sukkerroens Dyrkning maa antages at passe for os, og at den maa antages at kunne udøve den samme mægtige Indflydelse paa Agerbrugets Udvikling og alle Landbosforhold, som vi se det faa klart i andre Lande.

Derefter oplæstes følgende Skrivelse fra Grosserer J. C. M. Schmidt i Landskrana:

Om det maa tillades mig, nægtet jeg ikke har den Ære at være Medlem af det højtagede Landhusholdningselskab, at give et Svar paa det til Diskussion fremsatte Spørgsmaal, „Ere Betingelserne for Sukkerroeindustrien tilstæde i Danmark“, da vover jeg, ved at tage de herværende Forhold til Rettefnor, og

ved i en lang Række at have fulgt denne Sags Udvikling her i Landet, derfor at udtale et ubetinget Ja.

De i Danmark foretagne Dyrkningsforsøg, have viist et heldigere Resultat end de hidtidige hos os, og bevist at Landets Jord og klimatiske Forhold egner sig fortrinlig for denne Kultur; og den store Interesse, hvormed Sagen omfattes fra Kapitalens Side, ved Anlæg af Roesukkerfabriker, sikrer Producenten en øjeblikkelig Affætning. De Erfaringer, der nu kan vinde fra Nabolandene, saavel hvad Dyrkningsmaaden som Sukkerfabrikationen angaaer, ere Fortrin, som sikrer Sagen en langt hurtigere og muligvis mindre kostbar Udvikling end det var Tilfældet hos os, men der udfordres dog i ethvert Fald en vis Tid til at Roesdyrkingen kan vinde saa stor Udbredelse, at Produktionen kan fylde Fabrikerens Behov til saa billig Pris, at disse kunne sættes istand til at drive en lønnende Virksomhed, og hvis man fra Lovgivningens Side, ikke lader en gradvis stigende Beskatning følge Produktionens Fremfærd, men bestemmer at en Indførsels-tolden paa fremmed Sukker tilsvarende, fuld Stat øjeblikkelig skal indtræde, da vover jeg derimod at besvare Spørgsmaalet med et ubetinget Nej.

Spørgsmaalets sidste Del, „Om Sukkerroedyrkingens Indførelse i Danmark kan anses for ønskelig“, er utvivlsomt betinget af den heldige Ordning af Roesukkerets Beskatning. Sukkerroen bliver i flere Lande unøgtelig ogsaa anvendt til Brændevinsfabrikation, men efter de Forsøg, som dermed ere foretagne her i Landet, er der ikke opnaaet noget heldigt Resultat; og at dyrke Sukkerroer til Kvægsfoder betaler sig mindre end Dyrkingen af de almindelige Foderoesorter.

Naar det imidlertid kan antages og tør forudsættes, at Beskatningsspørgsmaalet bliver løst paa en heldig og tilfredsstillende Maade, da tør jeg paastaa, efter de 20 Aars Erfaring, som man her i Egnen har i Sukkerroedyrkingen og Produktets Anvendelse til Sukkerfabrikation, at der ikke gives nogen anden hos os dyrkbar Kulturplante, der, saameget som denne, kan bidrage til at fremme Landmandens Velstand, og, for ikke at blive altsor vidtløftig, vil jeg i denne Henseende tillade mig at henvise til en af mig i Ugeskrift for Landmænd af 23de f. M. under Mærket S indført Artikel om Sukkerroedyrkingen ved Landskrona. Uagtet jeg ogsaa deri har udtalt, at det er forbunden med stor Vanskelighed, i en forholdsvis kort Tid at skaffe denne Kultur en større Udbredelse, er det langtfra min Mening at ville paastaa, at dens Dyrkning er nogen stor eller vanskelig Opgave. Planten voxer og trives paa enhver velbehandlet Jord, maaste med Undtagelse af meget stærk Lerjord, og under meget for-

stjellige klimatiske Forhold; selv i Norrland har Dyrkningsforsøg vist, at den kan voxe der. Ingen anden Roesort er mindre udsat for at angribes af Insekter end denne, og bliver den behandlet med saadan Omhu, som dens Værdi fortjener, viser den sig altid, selv under ugunstige Vejrforhold, meget taknemmelig. Dyrkningen fordrer unægtelig meget Haandarbejde, som dog kan formindstes betydeligt ved Anvendelse af Saamaskine og Hestehakke; men selv om dette maa ansees som en Ulempe for Producenten, gives der derved paa den anden Side en lønnende Beskæftigelse for Arbejdsklassens Hustruer og Børn.

Af danske Blade har jeg seet, at det befrygtes at Sukkerroen, ved fortsat Dyrkning, skulde gjøre Jorden ufrugtbar, og man har forsaavidt Ret, at den, som enhver anden Plante, tildels ernærer sig paa Jordens Beføstning; men naar jeg har sagt, at dens Dyrkning bør ske med al mulig Omhu, saa mener jeg ogsaa dermed, at den skal ernæres med passende og tilstrækkelig Gjødning, og skeer dette, kan man være sikker paa at opnaa et betydeligt højere Udbytte af de efterfølgende Kornafgrøder. Det stadigt stigende Udbytte paa Landskronas Sukkerfabriks Ejendom Säbholms, ca. 1000 Tdr. Land, hvoraf $\frac{1}{5}$ Del indtil $\frac{1}{4}$ Del aarlig har været besaaet med Sukkerroer, er et Faktum, som viser, at, da der 1854 blev høstet ca. $7\frac{1}{4}$ Tde. Hvede, $6\frac{1}{6}$ Tde. Rug, $6\frac{1}{4}$ Tde. Byg, 7 Tdr. Havre og 189 Rfb. Sukkerbeder, blev Udbyttet 1871 ca. $12\frac{1}{6}$ Tde. Hvede, $9\frac{1}{4}$ Tde. Rug, 12 Tdr. Byg, 14 Tdr. Havre og 301 Rfb. Sukkerbeder, alt svenske Maal og Vægt pr. svensk Tde. Land, hvilket altsaa beviser, at denne Frygt, idetmindste for et temmeligt langt Tidrum er aldeles ugrundet.

Man har ogsaa næret Mistillid til Sukkerfabriernes Indflydelse paa Arbejdsklassens materielle Velvære, hvortil det forekommer mig, at der kun kan svares, at hver der gives Arbejde gives ogsaa Arbejds løn, i Reglen højere ved Fabrikerne end den sædvanlige Betaling for almindeligt Landbrugsarbejde, og at Kommunernes Fattighæuse bliver, relativt til Folkemængden, mindre betyngtet, hvor disse Fabriker findes, end hvor de fattes, er hos os en Kjendsgjerning.

Med Hensyn til vore Beskatnings eller Beskættelses Forhold, tillader jeg mig at fremhæve, at Landskronas Roesukkerfabrik aldrig har modtaget nogen Pengeunderstøttelse af Staten, hvilket store patriotiske Foretagende her i Landet ellers have været vant til at nyde, naagtet den, visseelig skattefri, dog i mange Aar arbejdede under yderst vanskelige Forhold; men man lod den støtte sig selv og har den derved banet Vejen for denne, nu paa mange

Steder her i Landet opvøgende, i nationaløkonomisk Henseende saa vigtige Industri.

Det kan imidlertid antages, at Røesukkerindustrien skulde have gjort hurtigere Fremskridt, hvis Rigsdagen tidligere havde besluttet sig for den nu blivende Betsatning, da Uvisheden derom forhindrede nye Fabriksanlæg; med siden den Tid er Sagen bleven omfattet med saa levende Interesse, at sex Fabrikker nu allerede ere i Virksomhed og een under Opførelse. Den gradvis stigende Betsatning er anseet som det eneste rigtige Middel til at fremme denne Industri, uagtet man veed, at en ældre Fabrik, som Landskronas, skulle kunne taale fuld Stat, som ogsaa, af en ikke ubetydelige Minoritet i Rigsdagen, blev foreslaaet, men af Hensyn til at nye Fabrikker i Egne, hvor Sukkerroedyrkingen først skal indføres, næppe vilde opstaa uden denne nødvendige Lettelse, blev det dog fundet ubilligt at gjøre Forskjel i Betsatningen.

Naar jeg saaledes har tilladt mig at anføre de herværende heldige Forhold i Røesukkerindustrien, og da jeg veed, at Danmark besidder en af Naturen frugtbarere Jord, et mildere Klima og en oplyst, virksom og formuende Landbosstand, saa haaber jeg, at det ogsaa maa tillades mig at udtale den Overbevisning, at Sukkerroedyrkingen i Forbindelse med Røesukkerfabrikation, ogsaa der, før eller senere, skal blive en kraftig Løstestang i det fremadskridende Landbrugs Tjeneste, dog under Forudsætning, at Lovgivningsmagten ikke indgriber forstyrrende i dens Udvikling.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Landboskoleforst. La Cour er ikke enig med Indlederen i, at vort Klima egner sig mindre godt for Foderroer end for Sukkerroer. Englands Klima er heldigere for Græsmarkerne end vort, men passer i Gjennemsnit næppe bedre for Foderroen, og der er derfor næppe Grund til at opgive Foderroen for Sukkerroen, med mindre denne giver en større Indtægt. Indlederen udtalte, at vi havde en koldere Sommer og en fugtigere September end Tyskland og fremhævede selv det Uheldige deri, men det er da ikke rigtigt bagefter at sige, at hvad Klimaet angaaer er Danmark i Henseende til Sukkerroedyrking stillet som de gunstigste Lande. Sidste Sommer gav os en usædvanlig høj Sommervarme, og vi maa derfor være forsigtige med at slutte fra dette Aars Erfaringer. Men netop det, at

det maa ansees som tvivlsomt, om Danmarks Klima egner sig til en fordelagtig Dyrkning af Sukkerroer, maa være en Grund til fra Lovgivningens Side at fare frem med Kæmpe imod den nye Industri, medens det Rigsdagen forelagte Forflag nu netop rammer den meget haardt. Enhver ny og nyttig Plante, der stilles til vort Landbrugs Raadighed, er en Fordel for Landet og bør, naar nødvendig gjøres, begunstiges i den første Tid. — Indlederen bemærkede, at de mindre Jordbrugere vare forholdsvis heldigst stillede; det er kun sandt under den Forudsætning, at de faa al Pulpen tilbage af deres Roer. Det er derfor ønskeligt, at Fabrikkerne levere Pulpen tilbage til de Agerbrug, der have produceret Roerne, og det er heldigt, at vore to paatænkte Fabrikker i saa Henseende ville gaa den rette Vej.

Propr. Frederiksen gjør opmærksom paa, at Englands milde, regnsfulde og ensartede Klima i høj Grad begunstiger Bladudviklingen, altsaa ogsaa Turnipsen. Man kan der dyrke $\frac{1}{4}$ af Arealen med Roer og opfodre disse paa Kreaturerne; men det kunne vi ikke gjøre hos os, da vi ligge for langt fra Kjødmarkedet. Vi have vel ikke nogen fuldstændig Sikkerhed for, at Sukkerroen vil lykkes hos os, men vi have dog 3—4 Aars Erfaring derfor og desuden Exemplet fra Skaane, hvis Klima næppe kan være meget forskjelligt fra vort. Nordfrankrigs Klima skal ogsaa være baade koldere og fugtigere end Tysklands, og dog høstes der i Nordfrankrig et større Kvantum Sukker pr. Td. Land end i Tyskland. Der er næppe nogen Fare for, at de smaa Jordbrugere ikke skulde tage Affaldet tilbage og saaledes efterhaanden faa deres Jord udpint. Ganste vist har man i Magdeborgegnen seet Jorden blive udpint, fordi man en Tid forsømte at føre Affaldet tilbage; men senere er Jorden netop ved fortsat Sukkerroeaavl bleven bragt tilbage til sin tidligere Frugtbarhed, ja endog til en langt større.

Gartner Wendt har dyrket 5 Skpr. Land med 5 forskjellige Sorter Roer for at se, om de ere lige givtige. Wilmorinroen gav mest, og den hvide schlejske Roe gav mindre Udbytte. Det er nødvendigt, at Sukkerroen holdes dækket af Jorden, og

den kræver derfor mere Omhu ved Rensningen. For Sukkerroen har Vejrliget ikke været saa heldigt iaar og ifjor som iforfjor; — iaar fik han 250 Tdr. pr. Td. Land, iforfjor 280 Tdr. Tidligere avlede han af Foderrunkelroer over 300, men i Løbet af nogle Aar avlede han i Reglen kun 280; derimod er Udbyttet iaar steget til 288. Naar man begynder paa Roedyrkingen, maa Arbejderne lønnes godt, saa vil man de fleste Steder kunne saa dem i tilstrækkelig Mængde. Han har haft rig Lejlighed til at følge den langsomme Udvikling af Roedyrkingen her i Landet, men den gaacr dog stadig fremad, og der behøves blot et Stød for at saa den til at slaa igjennem, og et saadant vil Sukkerroedyrkingen være.

Civilingeniør Hannemann: Eagen har 2 Sider, hvorfra den kan bedømmes, nemlig den industrielle og den agronomiske. Fra et industrielt Standpunkt betragtet er der ikke for os nogen Grund til at søge dens Dyrkning fremmet, da vi have Kolonierne. Derimod ville de agronomiske Hensyn gjøre sig gjældende; thi Sukkerroedyrkingens Indførelse vil kunne blive af epokegjørende Virkning, da vi derved kunne affstaae Renbrakken, og de dybere Jordlags Stoffer ved den intensivere Bearbejdning ville blive hævede og gjort disponible. Man yttreer Frygt for Sukkerfabrikationens Indflydelse paa Arbejderbefolkningen, og for at dennes Beskjæftigelse derved skulde blive uheldig fordelt paa Aarstiderne, idet der under Campagnen vil bruges mange Kræfter, som senere kastes ledige paa Arbejdsmarkedet. Han vil derfor spørge Indlederen, om Roernes Dyrkning og Sukkerroernes Bearbejdelse kan beskæftige et lige stort Antal Hænder gjennem hele Aaret.

Propr. Frederiksen troer ikke, at der nogen Tid af Sommeren vil være Mangel paa Arbejde i Roemarken, men Fabrikken vil om Vinteren kræve en Del kraftige Mænd, som strengt taget ej behøves om Sommeren paa Roemarken, da man der kan nøjes med simplere Kræfter. Saavidt muligt ville disse altsaa gaa til andet Arbejde om Sommeren, men mangler dette, da afgiver Roemarkens Pasning som sagt Ar-

bejdsanledning nok. Der er endnu mange Egne, hvor der er ledige Hænder om Vinteren.

Landsthingsmand Qvistgaard: I hans Egn, hvor Rodfrugtdyrkningen er ny, har der dannet sig Foreninger af Koner og Børn, som tidligere gik ledige, der nu tage omkring og luge, og derved dog tjene en Del. I Efteraarstiden vil der ved Roernes Indbjergning være Brug for stærke Kræfter, men om Sommeren vil der være Brug for en hel Del svagere Kræfter, som ellers gaa tabte, og dette er altsaa forsaavidt heldigt. Tillige vil Sukkerroedyrkingen hjælpe til at skaffe den anden Rodfrugtdyrkning Udbredelse.

Gartner Wendt: Enhver ny Plante er ikke blot en Fordel for Agerbruget, men ogsaa for Arbejderen. Det vil ligesaa vel være Tilfældet med Sukkerroen som f. Ex. med Sikorien.

Prop. Frederiksen har kun prøvet Bilmorins og en hvid schlesisk Roe, hvilken sidste særlig skal passe for vore klimatiske Forhold. Der er Egne op ad Harzbjergene, hvor de klimatiske Forhold ligne vore meget, og hvor den hvide schlesiske Roe lykkes bedst. Derfor har Fabriken Holland for det kommende Aar udelukkende taget denne Roe. Ifølge de Forsøg, der gjordes sidste Sommer, har Bilmorinroen givet det bedste Udbytte, nemlig 13,9 pCt., mens den hvide schlesiske kun har givet 13,6; men hin kræver en særdeles velkultiveret og kraftig Jord, og ansees, tilligemed Knauers Elektoralroe, for paa al saadan Jord at give det bedste Udbytte. Det er en fin Roe, og alle disse fine Roer, der kun ere fremkaldte ved de preussiske Besatningsforhold, passe ikke for os, da de kræve bedre Jord og Vilkaar, end vi kunne byde dem.

Profesor Børgensen: Man har fremført mod Sukkerroedyrkingen, at Sukkeret udpiner Jorden. Dette er ikke Tilfældet. Paa de vestindiske Der har man dyrket Sukkerroer i over 100 Aar og vedbliver dermed, skjøndt kun Afsten af Rørene føres tilbage; Sukkeret indeholder ikke Afte og er derfor det fra et kemisk agronomisk Standpunkt heldigste Produkt,

der kan føres fra en Gaard, med Undtagelse af Smør, der i saa Henseende er ligesaa heldigt. Vi kunne derfor sikkert være rolige ligeoverfor Bøbrejdelserne; thi hvad enten vi forandre Roerne til Smør eller til Sukker, vil omtrent være ligegyldigt. Paa den anden Side synes det klart, at Roekulturen aldrig vil naa nogen fuld Udvikling hos os, hvis der ikke bydes Landmanden Lejlighed til hurtig og let at afsætte sine Roer saaledes som f. Ex. til Fabriker. Taleren frygter ikke for at Jordene skulle blive udpinte efter den Udvikling vort Agerbrug nu har naaet, hvorimod dette for 20 Aar siden var en Fare ved den stærke Kartoffeldyrkning i enkelte Egne. Altsaa for tjener Sukkerfabrikationen fra disse Synspunkter Anbefaling, og det er da ogsaa naturligt, at den fremhjælpes og støttes af Regjeringen ved en Moderation i Skatten; Taleren kan godt forstaa, at Finantsministeren maa have Betænkelighed ved at se Suffertoldindtægten rokke; men denne Frygt er ugrundet; thi dels forlanges ikke saa stor en Hjælp som f. Ex. i Sverrig, og dels viser den forelagte Tabel om Sukkerproduktionen i Toldforeningen, at Statens Indtægter gjennem den nye Sukkerstat langt vil overstige Toldindtægten af det fremmede Sukker, saa at selv naar Sagen sees fra den finantsielle Side, maa Frygten forsvinde. Der er sagt, at vi ikke maa sammenligne Agerbrugets nuværende Forhold her i Landet med dem i Tyskland, da Sukkerroedyrkingen der begyndte, og dette er sandt; vort Agerbrug er betydelig mere udviklet, men derfor forlanges der heller ikke en saa stor Lettelse, som den der gives Sukkerindustrien i Tyskland. — Hvis Sukkerroedyrkingen skulde fremkalde store Gaarde og bevirke, at det mindre Agerbrug gik tabt, da vilde han aldrig tilraade den, thi Agerbrug af forskjellig Størrelse giver det lykkeligste Land, og selv i England kræves det jo nu. Men han har ikke den Frygt. — Helst maa Landmændene selv slaa sig sammen og oprette Fabriker; for at saa Sagen i Gang er det imidlertid heldigt, at Kapitalister have gjort Begyndelsen. Hovedfordelene ved Sukkerroedyrkingen er altsaa, at Rodfrugtdyrkingen i det Hele taget herved

faaer en større Udbredelse, og at den skaffer et billigt Foder.

Propr. Frederiksen takker Prof. Sjørgensen for den velvillige Stilling til Sagen. Paa Holland have de dannet et stort Selskab; han indrømmer at dette ikke er en heldig Form, som maa ønskes almindelig fulgt; men det har været nødvendigt, da man ellers ikke vilde faa Koer nok eller faa tilbørlig gode Koer. Derimod haaber han, at naar Fabrikken „Hollands“ Forpagtning af Jorderne er udløbet, da ville de mindre Jordbrugere være saa fortrølige med Dyrkningen, at de ville kunne levere Koerne; en Del Bønder have allerede taget Aktier. De danske Sukkerfabriker“ søger at faa Landmænd til at associere sig. Den samme Udvikling følges i Tyskland; medens det tidligere var store Fabriker i Fabrikanters Hænder, slaa Bønderne sig nu sammen og oprette Fabriker; det er en heldig Udvikling af Forholdene. I Nordfrankrig er det navnlig Bønderne, der danne Fabrikerne, og der har Sukkerroedyrkningen bragt endnu større Fordele end i Tyskland. Han troer ogsaa, at Statskassen vil gjøre den bedste Forretning ved Sukkerroindustriens Indførelse, idet den vil fremkalde en mægtig Stigning af Skatteevnen.

Redaktør Møller-Holst kan ikke forstaa den Hast, hvormed Regjeringen har foreslaaet fuld Skat; det kan maasse være forsigtigt, men er næppe rigtigt, thi det skulde dog først vise sig, at den nye Industri virkelig formindskede Toldindtægten af Sukker, inden Regjeringen behøvede at tage Forholdsregler derimod, især da der fra Begyndelsen maasse skal Held til, om den kan tilfredsstille den aarlige Tilvært i Forbruget. Prof. Sjørgensen nævnedes Smør og Sukker som sideordnede Produkter, som om Landmanden efter Behag kunde vælge at producere det Ene eller det Andet; men dels udelukker Sukkerroevæden ikke Kjøholdet, og dels giver Røesukker-Industrien Plads for en udstrakt Røeavl, som ikke vilde være tilstedelig, naar Koerne alene skulde opjodres paa Malkekvæg, der tilmed næppe vil kunne betale Røeavlens saa godt, som Sukkerfabrikerne. Sukker-

roeavlens har imidlertid sin bestemte Begrænsning, idet den kun vil finde Indgang i de Egne, der ere stillede gunstigt med Hensyn til Klima, Jordbund og Befolkning, og naar man, f. Ex. i Horsensegnen, er kommen til det Resultat, at Sukkerroeavlens ikke er ønskelig, saa har dette formodentlig rent stedlige Aarsager, der ikke gjælde navnlig for de bedst befolkede Egne af Landet.

Prop. Frederiksen: Der kan godt produceres fint Smør af Sukkerroeaffaldet, og der er ingen Grund til at frygte for at Smørret vil komme til at vige for Sukkeret. Men hvis saa skulde ske, da kan det kun være, fordi Sukkerfabrikationen vil være fordelagtigere end Mejeridriften, og i saa Fald kan det jo kun kaldes heldigt, at denne viger.

Prof. Jørgensen vil dog meget beklage en slig Forandring, thi han vil hellere se Kvinden syse i Huset end i Fabrikken; men der er sikkert heller ingen Fare derfor, thi Betingelserne for Mejeridriften ere overordentlig gunstige herhjemme.

Statsraad Hofman (Bang) har i Magdeborgegnen, hvor de dyrkede Arealer med Sukkerroer ere for store til at de alle kunne besaaes i rette Tid, seet Landmændene forskrive en Del af deres Frø fra Gulland, da dette Frø har en kortere Væxtperiode og kan saaes senere. Vort ustadige Klima i Foraars-tiden synes at tilraade at tænke paa noget lignende. I Begyndelsen vil det navnlig være paa de store Gaarde at Sukkerroedyrkingen vil finde Indgang, men naar vi allerede se Husmændene i flere Egne af Landet kulegrave deres Jord og avle store Afgrøder af Gulerødder, kunne vi næppe tvivle om, at de ogsaa efterhaanden ville tage fat paa Sukkerroedyrkingen.

Docent Thomsen: Naar der blev draget en Sammenligning mellem Sukkerrørsplantagerne i Vestindien og Sukkerroemarkerne her, maa der dog hertil bemærkes, at Saften af Sukkerrøret er langt renere end af Sukkerroen, og at Melassen af denne indeholder en Masse Salte, hvoraf omtrent Halvparten er Kali, saa at der endog ved hver 100 Pd. Roer berøves

Marken $\frac{1}{8}$ Pd. Kali. Det er derfor et vigtigt Spørgsmaal, hvorledes man tænker at benytte Melassen, om man her i Landet vil brænde Brændevin af den, eller om man vil udføre den til Brænderierne i Tyskland.

Propr. Frederiksen: Foreløbig vil man ikke kunne anlægge et Brænderi for deri at benytte Melassen, men man vil opfodre den.

Docent Thomsen: Derved vil ganske vist Saltene komme vedkommende Jorder til Nytte, og de mindre Jordbrugere, der ikke modtage noget af den til Opfodring, ville da ventelig kunne afhjælpe Savnet ved at bruge Kaligjødning istedetfor.

Propr. Frederiksen: De mindre Jordbrugere ville snart indse Nødvendigheden af at bruge mineralsk Gjødning.